

NYELVI VILÁGKÉP

Magyari Sára¹A MAGYAR MINT IDEGEN NYELV
A *CSINÁL* ÉS A *FACE* IGÉK TÜKRÉBEN

Abstract

Analyzing the keywords we reconstruct the conceptions created by the two speaking communities in their languages, in order to understand their interpretation of reality. We analyze if by evaluating the collocations and expressions, is possible to identify common basic principles reflecting the connections between the language and thought. Based on linguistic relativity we use methods recommended by Bańczerovszki Janusz (2008), Nyomárkay István (2006), Pátrovics Péter (2010), Péntek János (2007), for searching connections between language and culture, language and thought. By adapting the recommended evaluation methods we created an evaluation model, able to reconstruct the Hungarian and Romanian linguistic image of to make (do).

Keywords: *language, linguistic image of the word, meaning; to make (do).*

Kulcsszavak: *nyelv, nyelvi világkép, jelentés, „csinál” vmit*

A kétnyelvűség szerencsés helyzetben olyan lehetőségeket teremt az egyén számára, amelyek képessé teszik a másik ember előítéletektől mentes elfogadására; amelyek felébresztik bennünk a természetes kíváncsiságot a másik ember iránt és nem utolsósorban önmagunk, valamint a világban elfoglalt helyünk iránt. De képessé tehetnek akár arra is, hogy tudatosan keressük azokat a vonásokat, amelyek közősek bennünk, hiszen a közös dolgok összekötnék, míg a különbségek főleg szétválasztanak. A magyar mint idegen nyelv oktatásában gyakran és tudatosan kell keresnünk az összekötő elemeket a célnyelv és a forrásnyelv között nemcsak a grammatika vagy a kultúra tanítása kapcsán, hanem a pragmatikai vagy a szemantikai magyarázatok során is.

Magyartanár vagyok: magyar anyanyelv szakos és magyart mint idegen nyelvet oktató. Ebből a kettősségből adódóan két viszonyulási sémával szembesülhetünk a magyar nyelvet illetően: az anyanyelvbe természetes módon beszűletett ember gondolkodásmódja és a nyelvet tanuló, úgymond mesterségesen bele kerülő ember gondolkodásmódja feszül egymásnak mindennapjaimban, miközben mindezek mellé/főlé odakerül a román nyelv is az ezt beszélő közösséggel. Nagyon izgalmasnak tartom a két

¹ Magyari Sára adjunktus, Partiumi Keresztény Egyetem BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék, Nagyvárad, saramagyary@yahoo.com

kultúra, a két gondolkodásmód összehasonlítását a nyelv irányából, de nem a nyelvhasonlítás céljával. A nyelvi világkép kutatását tartom a legalkalmasabbnak erre, hiszen – mint ahogyan azt az alábbiakban látni fogjuk – a világról alkotott elképzeléseink megértésének és felszínre hozatalának legmegfelelőbb módját találtam meg benne.

A *csinál* ige alapján mutatom be a két világmodell építőelemeit. Olyan igét választottam, amely rámutathat arra, hogy egy-egy beszélőközösség a világ dolgait milyen cselekvések mentén észleli: melyek azok a cselekvések (vagy nem-cselekvések), amelyek képes (vagy nem képes) meg*csinálni* az ember. Vagyis olyan témát és olyan módszert kerestem, ami közelebb visz ahhoz, hogy megértsem a magyar és a román embert a maga hétköznapijaiban.

A nyelvi világkép rekonstruálásával foglalkozó munkák tárgya leggyakrabban egy-egy főnév és a köré csoportosuló képszerű jelentések feltárása (Bańcerowski 2008; Nyomárkay 2006; Pátrovics 2010). Ebben a tanulmányban kísérletet teszek a *csinál* és *face* (= *csinál*) igék nyelvi képeinek feltárására; azt vizsgálom, hogy alkalmazható-e, s ha igen, mi módon a nyelvi világkép rekonstrukciós modellje igék szemantikai elemzésére is.

Mivel a köznyelvben előforduló szerkezeteket vizsgálom, a legalkalmasabbnak az bizonyult, ha az egynyelvű, illetve kétnyelvű szótárak anyagát tekintem át.² Így a magyar és román nyelvű értelmező kéziszótárak, magyar–román szótáraknak, a magyar–román kifejezések szótárának és magyar, román közmondásgyűjtemények anyagát használtam forrásként (l. Források), illetve a Magyar Nemzeti Szövegtár (továbbiakban MNSz.) adatait, valamint internetes keresők szövegeit is bevontam.

Az elemzés jelen esetben nem terjed ki a fenti lexémák igekötős alakjaira, mivel ebben a részben a két ige használati- és jelentéskörének alapvető eltéréseire és hasonlóságaira szeretnék rámutatni, nincs lehetőségem egy teljes körű szemantikai elemzésre.

A korpuszba elsődlegesen csak olyan címszavak, szócikkek kerültek be, amelyekhez a különböző szótárak megadtak néhány, a kulcsszóval alkotott szó szerkezetet is. Másodlagosan ezeknek inkább köznyelvi előfordulásúaknak kellett lenniük, harmadrészt a mai magyar és román szókincs alapvető rétegéhez tartozó elemek, amelyek a mindennapi nyelvhasználat bázisát képezik. Helyenként mégis kénytelen voltam olyan kifejezéseket is feldolgozni, amelyek közmondásnak, szólásnak, szóláshasonlatnak minősülnek vagy népies színezetűek ugyan, de ha a mindennapi nyelvhasználatot vesszük alapul, akkor a kommunikációs bázis elengedhetetlen részei.

A *csinál* ige köznyelvi előfordulására az ÉKsz.¹ 11 jelentésváltozatot határoz meg, de a korpuszban ennél több jelentésben is használatos:

Csináld, ahogy akarod!; Csinálj, amit akarsz!; bajt csinál vkinek; Egy fecske nem csinál nyarat; nagy dolgot csinál vmiből; mit csinál, mit nem; tovább csinálja; egyebet sem csinál, csak olvas; csináljátok utánam!; mit csinálsz?; mit csináljak?; így csinált a kezével;

² Amikor a különböző magyar egynyelvű szótárakra hivatkozom, a Magyar Nyelv honlapján (<http://www.c3.hu/~magyarnyelv/>) található rövidítéseket használom, a román egynyelvű szótárak esetében pedig azt a rövidítést, amit a szótár előszavában megad (l. Források).

asztalt, rántottát csinál; viccet csinál; forradalmat csinál; jó üzletet csinál; ultimót csinál; vmilyen napot csinál magának; vmilyen képet, arcot csinál; orvost csinált a fiából; mártírt csinál magából; úgy csinált, mintha...; a nadrágjába csinált; csinálmány; csinálódik; csinált; csinált bor; csinált ürügy; csináló; angyalakcsináló; csigacsináló; kedvcsináló; csináltat; ruhát csináltat; adósságot csináltatott vele; a szakácsné vmit csinál; közben mit csinál a lábával; presztízskérdést csinál belőle; összeadást csinál.

Lengyel Zsolt kutatásai alapján (2008: 78–79) az adatközlők az alábbi fogalmakat társították a *csinál* kulcsszóhoz: *dolgozik* (13,2%), *tesz* (8,9%), *készít* (7,2%), *gyerek* (4,8%), *valamit* (4,4%), *munka* (3,9%), *gyereket* (2,6%), *dolog* (1,2%). Eszerint a megkérdezettek elsődlegesen a munkavégzéssel asszociálnak leginkább (ezt támasztja alá a *dolgozik*, a *munka*, *dolog* szavak megjelenése), valamint egyéb cselekvésekkel, tettekkel. A korpusz alapján is kitűnik, hogy gyakran fordul elő a vizsgált lexéma olyan szó szerkezetekben, kollokációkban, ahol a munkával kapcsolatos tevékenységek megnevezésére szolgál (*Mit csinál ma a szakács?*). „Szókészletbeli státusza szerint a *csinál* ige a köznyelvben is hiperonima, azaz fölérendelt fogalom jelölője, és mint ilyennek nagy a nyelvhasználatbeli gyakorisága (...). Nem kétséges azonban, hogy a *csinál* abszolút hiperonima, fogalmilag fölötte áll szinte minden cselekvésfogalmat jelölő igeinek (...). A köznyelvi megfelelők a fogalmi hierarchia különböző szintjein helyezkednek el: vannak a *csinál*-hoz hasonló, hiperonimának tekinthető szinonimái, és vannak fogalmilag alárendelt, cselekvést kifejező igék. A MSZkt. ezeket a következő sorokba rendezi:

- tesz, cselekszik, ténykedik, tevékenykedik, művel, dolgozik, végez, végbevisz, véghezvisz, űz, folytat
- készít, formál, alkot, barkácsol, gyárt, alakít, létrehoz, létesít, sikerít (*biz*), szerkeszt, kreál, buherál (*szleng*), bonyolít (*táj*), makherál (*táj*), mesterkél (*táj*), kigondol, kitálál, kötöl
- rendez, okoz, [hibát] ejt, [arcot, grimaszt] vág, [rendet] rak, [lármát, botrányt] csap
- <vmivé, vmilyenén>: formál, alakít, farag <vkiből vmit>
- <vmibe>: ürít, ereszt, székel, piszkít” (Péntek 2007: 207–208).

A *csinál* vezérjelentését egy alapvető jegy alkotja: olyan cselekvés, tett végrehajtása, amely változást, változtatást idéz elő. Az ige elemzésekor szükséges megvizsgálni azt a szituációt, amelyben a tevékenység megvalósul (Hegedűs 2004: 224). A *csinál* esetében irányított, szándékos cselekvésekről van szó, azaz a kiindulópont és a végpont között valamilyen különbség észlelhető (*asztalt csinál* ‘készít’ – a cselekvés megkezdése előtt nem létezett az a bizonyos tárgy, de a cselekvés eredményeként létrejön valami új).

A magyar igékben gyakran kódolt a cselekvés eredménye (Magyar 2012: 91–99). Ennek a kijelentésnek a bizonyítására az egyik legalkalmasabb igeelemzés a *csinál* szavunkon keresztül valósítható meg. A korpusz alapján 24 esetben találunk tárgyas szó szerkezetet (*bajt csinált, viccet csinált, forradalmat csinált; csigacsináló, kedvcsináló*), ebből 19 esetben határozott tárgyról van szó, vagyis olyan esetekről, amelyekben az igeiben kifejtett cselekvés intenzív módon irányul valamilyen entitásra, a cselekvés

hatására létrejön, megváltozik valami (Hegedűs 2004: 141). Csinálni csak valamit (ritkábban valakit) lehet, ezt bizonyítja a *Mit csinál/csinálsz?* fatikus funkciójú kérdésünkben szereplő *mit* tárgyragos kérdő névmás jelenléte is. Ezekben a szerkezetekben a *csinál* ige gyakran a létrehoz, valamit teremt szinonimájaként használatos (*paprikást csináltak ma ebédre; jó színházat csinálunk*), és kimutatható a szándékosság: úgy, hogy a cselekvés irányultsága valamilyen eredménnyel jár, a létrejövő változás jelen esetben grammatikai tárgyként is „kézzelfoghatóvá” válik. De az ige jelentésébe beletartozik egyfajta „emberiesítés”: a létrehoz, teremt igéink olyan cselekvésekre utalnak, amelyekhez a magasztosság, a fennkölttség is hozzátartozik az alkotás révén, az által, hogy a cselekvéshez milyen alanyt és/vagy tárgyat rendelünk hozzá: vagyis nem hétköznapi, megszokott dolgokról, eseményekről van szó. Ha megvizsgáljuk, hogy ki, mi teremthet meg, hozhat létre dolgokat, akkor olyan kontextusban találjuk ezeket az igéket, mint: *a teremtő, Isten; a művész, az alkotó; vmilyen intézmény* stb. Ha azt vizsgáljuk, hogy mit lehet teremteni, létrehozni, akkor azt találjuk, hogy: *világot, embert, műalkotást, szervezetet, egységet, munkahelyet* stb. Ezzel szemben a *csinál* igéhez az ember maga rendelhető hozzá alanyként a leggyakrabban a maga hétköznapiságában (*a gyerek bajt csinált; a szomszéd adósságot, a szakács rántottát*), és olyan tárgyakra irányul a cselekvés, amelyek szintén a mindennapisághoz tartoznak hozzá (*jó üzletet csinál; a nadrágjába csinált*). Ugyanakkor ennek az igének van valamilyen elhomályosító jellege is, amikor olyan cselekvésekre vonatkozik, amelyeket a beszélő nem szívesen nevez meg (*gyereket csinál; a nadrágba csinál*) vagy egyszerűen csak leértékeli, kevésbé értékesnek tartja azt (ez jelenik meg az olyan származékokban, mint *csinálmány* pejor v. tréf’hozzaértés nélkül készült munka, ÉKsz.¹).

A szándékos változás, változtatás aspektusa a műveltető (faktitív) szituációkban realizálódik talán a legnyilvánvalóbban: a *csináltat* származék esetében a grammatikai alany az irányító, de az ún. eszközlő alany a cselekvés valódi végrehajtója általában véve a műveltető igékben (i. m. 228). Az irányító szerep abból a szempontból is vizsgálható, hogy az eszközlő alany tevékenysége milyen irányba hat. Előfordul, hogy egyenesen hat vissza az irányító alanyra (*ruhát csináltat a szabóval magának; gyereket csináltatott a férfival magának*), illetve az eszközlő alany cselekedete valaki másra is irányulhat (*adósságot csináltatott a férjével; gyógyteát csináltatott a betegnek*). Mindkét esetben a szándékosság mögött érzékelhető valamilyen haszon, nyereség megszerzésének igénye.

Az „emberiesítés” folyamata a műveltető helyzetben is kimutatható, ha megvizsgáljuk, hogy ki, kivel és mit *csináltathat*. A korpusz alapján olyan szerkezetekről van szó, ahol a grammatikai (irányító) alany mindig személy jellegű, pontosabban ember (*cipőt csináltat – a vevő, a kliens, a megrendelő* stb.; *adósságot csináltatott – a feleség, a szerető, a testvér* stb.), és az eszközlő alany is személy (*ruhát csináltat a szabóval/a varrónővel/ az anyjával/a szomszédal magának; gyereket csináltatott a férfival/a szeretőjével magának*). A *csináltat* esetében olyan kollokációkról van szó, amelyekben az eszközlő alany csakis személy lehet (olyan valaki, aki megérti, hogy mit kérnek tőle, hogy mi a feladat). Nem szoktunk olyan szerkezeteket alkotni, ahol egy géppel, állattal, egyéb valamivel csináltatunk valamit.

A fenti adatok alapján a *csinál* révén a szándékos változás doménje profilírozható, melynek képszerű jellemvonása az „emberiesítés” folyamata, egyfajta nyelvi törekvés az emberi cselekedetek hétköznapi szférájának aktivizálására.

A *face* (= *csinál*) a román köznyelvben is hiperonima. Nagy a nyelvhasználatbeli gyakorisága, több olyan ige, esetleg szó szerkezet fölé boltozódik, amelyek valamilyen cselekvést jelölnek.

Ez az ige a cselekvést jelölő, tranzitív igék kategóriájába tartozik elsődlegesen a DEX alapján (*face un gard* = kerítést csinál, *face focul* = tüzet csinál, rak), de jelentésköre kiterjedt, és gyakran fordul elő kopulaként (*se face* + névszó) is. Általában véve tevékenységet fejez ki anélkül, hogy meghatározná a cselekvés tárgyát, eszközét, célját vagy más aspektusát (Evseev 1974: 50). Jelentésének absztraktságából fakadóan a *face* analitikus igék összetevőjeként funkcionál gyakran (*a face o vizită* = látogatást csinál, tesz 'meglátogat'; *a face o analiză* = elemzést csinál, 'elemmez'; *a face de mâncare* = ennivalót csinál, készít 'főz'). A különböző kollokációkban és igés kifejezésekben (*locuțiune verbală*) betöltött szerepe (uo.) az, hogy kifejezze az aktivitást, hogy aktivizálja a nominális részt, amely a cselekvés tárgyát (*a face găuri* = lyukat csinál 'lyukaszt', *a face cunoștință* = ismeretséget csinál, köt 'megismerkedni'), eszközét (*a face cu ochiul* = a szemével csinál 'kacsint'), a tevékenység révén létrejövő tulajdonságot határozza meg (*a face pe cineva sănătos* = egészségesse csinál vkit 'meggyógyít'), illetve rávilágít a cselekvés mennyiségére vagy helyére (*a face două ceasuri* = két órát csinál, 'két órát megy').

Az adatok alapján kitűnik, hogy a *face* gyakran szerepel olya főnevek mellett, amelyek valamilyen foglalkozást neveznek meg (*a face slujba de cioban* = a csobán/juhász munkáját csinálja 'juhászcodik'). Ha az igék mellett lévő nominális részt vizsgáljuk, akkor a román nyelvben tipikus igei szemantikai kategóriákat állíthatunk fel (i.m. 51–55). Ennek alapján a *face* a következő két kategóriába sorolható Evseev (uo.) munkája alapján:

- *verba agendi*, amikor olyan igék helyett áll, amelyek foglalkozásnevet jelölő főnévből származnak (*a ciobăni* – *a face slujba de cioban* 'juhászcodik');
- *verba factiva*, ha olyan ige helyett fordul elő, amely a dolgok minőségi változását jelzik (*a albi* – *a face să devină albă* 'fehérit').

A *face* jelentéskörének ilyenszerű kiterjesztése arra utal, hogy a beszélő a grammatikai alany aktivitását megnöveli, azaz a cselekvés szándékosságát aktívabban hangsúlyozza. A *csinál* esetében is érzékeltük a szándékosságát, de ez a román nyelvben árnyaltabban jelenik meg, gondoljunk az olyan szerkezetekre, mint *face febră* (= lázat csinál 'lázas'), *face pneumonie* (= tüdőgyulladást csinál 'tüdőgyulladásos'), *a face burtă* (= hasat csinál 'pocakot ereszt').

Az adatok alapján a *face* intranszitiv igeként is szerepel az egyes kifejezésekben, ilyenkor főként valamilyen viselkedésre vonatkozik, a cselekvés módjára utal (*Fă cum știi!* = csináld, ahogy tudod!; *Fă mai bine!* = csináld jobban!), de mozgást, helyváltoztatást is kifejezhet (*face la dreapta* = csináld jobbra 'fordulj jobbra!'; *face drum* = utat csinál

'utazik'), valamint gyakori előfordulása reflexív szituációkban is az *a se face* formában, amikor intranszitiv kopulaként szerepel (*el se face mare* = nagyra csinálja magát 'nagy lesz'; *se face inginer* = mérnökre csinálja magát 'mérnök lesz'). Mindez arra enged következtetni, hogy olyan igéről van szó, amely fontos szerepet tölt be a román nyelvben. Vezérlését nehéz meghatározni a szótári előfordulás alapján, de a beszédhelyzetekben való előfordulása alapján is, mert olyan tág jelentésmezővel rendelkezik, amellyel csak kevés más szó (pl. 55 rokon értelmű szót, kifejezést rendel mellé a román szinonimaszótár).

A *face* főnévi származéka a *facere* (= cselekedet, tett; teremtés; építés; szülés). A négy jelentésből következtethetünk vissza az alapige sokrétű jelentésmezőjére is. Ha olyan cselekvést jelentő igéről van szó, amelynek elsődleges jelentése már önmagában is cselekedetként, tettként konceptualizált, elképzelhető, hogy ennek az igének az elsődleges funkciója a bármilyen tevékenység kifejezése (*face ceai* = teát csinál; *face o casă* = házat csinál, épít; *face o rochie* = ruhát csinál, varr; *se face medic* 'orvosnak tanul'; *se face bolnav* 'megbetegszik'), így fölé emelkedik azon igéknek, amelyek szinonimájaként használatos. Továbbá a *face*, *facere* teremtéssel való összekapcsolása arra enged következtetni, hogy a román nyelvben ehhez az igéhez olyan képzetek társulnak, amelyek ennek a jelentéskörét nem redukálják az emberek mindennapjaira (mint azt a *csinál* „emberiesítésében” láttuk), hanem kitágítják, úgymond megemelik a nem-emberi, a mindenható szférája felé; ez főként azokban a szerkezetekben érzékelhető, ahol az elvarázsol, megront jelentésben használatos analitikus szerkezetekről van szó (*face vrăji* = varázslatot csinál 'varázsol, megront'; *a face de dragoste* = szerelemre csinál 'varázsol, megbűvöl'), illetve az életre kelt, létrehoz, terem, szül jelentésben használatos kifejezésekből (*face flori* = virágot csinál, hoz 'virágzik'; *face pui* = kicsinyeket csinál, hoz világra 'fiadzik'; *face copii* = gyerekeket csinál 'szül').

Ha az alany szempontjából vizsgáljuk meg ezt az igét, feltűnik, hogy elsődlegesen a román nyelvben is az ember, személy kerül a cselekvést végrehajtó szerepkörébe (*a face pe cineva de poveste* = mesének valót csinál vkiből 'hírét kelti v. hírét viszi v. a világ szájára juttatja'; *a face pe cineva din cal măgar* = lóból szamarat csinál vkiből 'kigúnyol vkit'), sokkal kevesebb esetben fordul elő, hogy más élőlény funkcionál alanyként (*copacul face flori* = a fa csinál virágot 'virágzik'; *pisica face pui* = a macska csinál kicsinyeket 'kölykedzik'), illetve nem feltétel, hogy ember-, személyjellegű legyen az alany, lehet nem-ember is (*a face bucăți v. bucățele v. fărâme v. țândări* = darabot v. darabkákat v. szilánkokat csinál [vkiből, vmiből] 'diribdarabra tör v. izzé-porrá zúz'). Viszont a szándékosság nem olyan egyértelmű a román adatok alapján, mint a magyar nyelvben; egyfajta aktív részvétel hangsúlyozódik a tett, a cselekvés megvalósulásában, ami nem feltétlenül szándékos, lehet véletlenszerű is. Például a *face burtă* (= pocakot csinál, ereszt), *face febră* (= lázat csinál 'lázas lesz'), *se face galben* (= sárgát csinál magának, 'elsápad') esetében nem szándékos megbetegedésről, hízásról, elsápadásról lehet szó, sokkal inkább az hangsúlyozódik ezekben a szerkezetekben, hogy maga az alany is aktív részvevője ezeknek a történeteknek.

Izgalmasak az olyan kifejezések, mint az *i s-a făcut frică* (= félelmet csinált magának 'félt'), *a-și face (singur și însuși) seama* (= számadást csinál egyedül és magának 'végez

magával'), *a se face stăpân pe ceva* (= urat csinál magából valamin 'ura a helyzetnek'), *a se face trup și suflet cu cineva* (= testet és lelket csinál vkivel 'testi-lelki jóbarátok lesznek'). Ezek a reflexív helyzetek mintha azt jeleznék, hogy a románban a grammatikai alany nagyobb mértékben irányítója az egyes tevékenységeknek vagy akár történeseknek, hogy a cselekvés, történés úgy hat egyenesen vissza az irányító alanyra, mintha sokkal kisebb lenne a köztük levő távolság.

A fenti adatok alapján a *face* a többszörösen aktivizált cselekvés, történés képzetét kelti. Nagyon komplex jelentéskörrel rendelkező ige lévén, arra következtetünk, hogy többfunkciójú ígéről van szó jelen esetben, amelynek alapelemei a cselekvés, tett – a mozgás maga; a teremtés, építés, létrehozás, de leginkább az aktív részvétel generalása.

A két korpusz alapján megállapítható, hogy más a *csinál* ige státusza a magyarban, más a *face* státusza a románban. A *csinál* ige jelentésmezője szűkebb, és a szándékoság, a változtatás igénye társul hozzá elsődlegesen; a *face* sokkal tágabb jelentésmezővel rendelkezik, és az aktivizált részvétel hangsúlyozódik elsődlegesen a használati körében. Mindkét ige hiperonimaként szerepel ugyan, a *csinál* szándékosan végrehajtott cselekvésekre utal általában, de a *face* emellett állapotot, mozgást kifejező igék szinonimájaként is gyakran fordul elő, valamint kiterjedése jóval nagyobb. A MID tanításában elkerülhetetlen, hogy a tanuló ne vegye észre – ne hívjuk fel rá a figyelmét –, más helyzetekben és összefüggésekben használjuk a fenti igéket a két nyelvben; nem elég csak lefordítani egy-egy szó jelentését a célnyelvre, néha elengedhetetlen a használati körének, grammatikai státuszának pontosítása is. Jelen dolgozat erre tett kísérletet.

Források

- Bakos Ferenc – Borza, Lucia (szerk.) 2002a. *Magyar–román kisszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Bakos Ferenc – Drogman György (szerk.) 2002b. *Román–magyar kisszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Breban, Vasile (szerk.) 1997. *Mic dicționar al limbii române*. Editura Enciclopedică, București.
- Bucă, M. – Evseev, I. – Király F. – Crașoveanu, D. – Vasiluță, L. (szerk.) 1978. *Dicționar analogic și de sinonime al limbii române*. Editura științifică și enciclopedică, București.
- Ciobanu, Elena – Popescu-Marin, Magdalena – Păun, Maria – Ștefănescu-Goangă, Zizi (szerk.) 1997. *Dicționar explicativ și enciclopedic al limbii române*. Editura „Floarea darurilor”, București.
- Comșulea, Elena – Șerban, Valentina – Teiuș, Sabina (szerk.) 2008. *Dicționar explicativ al limbii române de azi*. Litera Internațional, București.
- Dobrescu, Alexandru (szerk.) 1997. *Dicționar de expresii și locuțiuni românești*. Editura Litera, Chișinău.
- Eőry Vilma (szerk.) 2007. *Értelmező szótár*. Tinta Kiadó, Budapest (ÉrtSz.+).

- Juhász József – Szőke István – Ó. Nagy Gábor – Kovalovszky Miklós (szerk.) 1972/2002. *Magyar értelmező kéziszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest (ÉKsz.¹).
- Kelemen Béla (szerk.) 1961. *Magyar–román szótár*. Editura Științifică, Bukarest.
- Lengyel Zsolt (szerk.) 2008. *Magyar Asszociációs Normák Enciklopédiája I*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Murvai Olga 2001a. *Román–magyar kifejezések kéziszótára*. Sprinter Publisher, Kaposvár.
- Murvai Olga 2001b. *Magyar–román kifejezések kéziszótára*. Sprinter Publisher, Kaposvár.
- Vöö István 1984. *Dicționar de proverbe maghiar–român*. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Dicționar explicativ al limbii române*. 2008. <http://dexonline.ro> (2008. február) (DEX).
- Magyar Nemzeti Szövegtár* <http://corpus.nytud.hu/mnsz/> (2008. február) (MNSzt.).
- Magyar Nyelv*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság szakfolyóirata. <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/> (2011. április).

Irodalom

- Bañcerowski Janusz 2008. *A világ nyelvi képe*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Hegedűs Rita 2004. *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Evseev, Ivan 1974. *Semantica verbului: Categoriile de acțiune, devenire și stare*. Editura Facla, Timișoara.
- Magyari Sára 2012. A magyar mint idegen nyelv az *áll* és *stă* igék tökrében. In: *Nádor Orsolya – Szűcs Tibor (szerk.): Hungarológiai Évkönyv 2012*. PTE BTK, Pécs, XIII/1., 91–99.
- Nyomárcay István 2006. A hazugság fogalmának képe a magyar nyelvben. In: *Magyar Nyelvőr* 130/4, 389–399.
- Pátróvics Péter 2010. Az idő nyelvi képe és kategóriája. In: *Bárdosi Vilmos (szerk.): Világkép a nyelvben és a nyelvhasználatban*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 223–233.
- Péntek János 2007. A *csinál* ige a moldvai magyar nyelvjárásban. In: *Guttmann Miklós – Molnár Zoltán (szerk.): V. Dialektológiai Szimpozion. Szombathely, 2007. aug. 22–24, Szombathely*, 207–210.